

Leszkay András bácsi Moha-meséje

Rajzverseny

Ha jól emlékszem, kilenc éves voltam, amikor a második félév elején így szólt hozzánk a tanító bácsi: „No, gyerekek, pályázatot hirdetek. Rajzpályázatot. Aki pályázik, rajzoljon egy falusi udvart. A hat legjobb rajz díjat nyer, egy-egy könyvet. Lesz egy első díj, két második és három harmadik. A rajzokat legkésőbb azon a napon kell beadni, amikor utoljára jöttök az idén iskolába. A képeket hárman fogjuk elbírálni: a nógrádverőcei festőművész bácsi, a másik tanító bácsi meg én.”

Abban az esztendőben Kutykurutty cimborámmal szoktam hazamenni az iskolából. Ezen a napon, amikor magunkra maradtunk, és rákanyarodtunk a hegyi ösvényre Törpeháza felé, Kutykurutty határozott hangon kijelentette: „Megnyered az első díjat!”

Magamnak se volt kétségem felőle, hogy megnyerném, se a völgybeli falucskában, se Törpeháza nem volt gyerek, aki úgy, vagy jobban rajzolt volna, mint én. Tudta ezt a tanító bácsi is; amikor az első díjat említette, egyenesen rám nézett. Mégse volt kedvem pályázni. Meg is mondtam Kutykuruttynak, miért nincs: „Nem lelkesít a téma. Már nagyon sokszor rajzoltam falusi udvart, és nem is illenék pályáznom. Szép dolog volna-e a nyúltól, ha versenyt futna a csigákkal?”

Múltak a hetek, hónapok, és egy reggel a tanítás megkezdése előtt így szólt a tanító bácsi: „Ez idén tehát holnap jöttök utoljára iskolába. Aki még részt akar venni a rajzpályázaton, holnap okvetlenül adja be a képet!” Rám nézett és elmosolyodott, majd azt mondta: „Tovább már ne javítgassa!”

Ugyanazon a napon az utolsó óra közepe táján egyszerre csak kopogtattak a tanterem ajtaján. Ambrózi bácsi, a falucska fuvarosa jött be, és nagy, lapos csomagot tett fel a katedraasztalra: „A festőművész úr küldi ezt Verőcéről, levél is van hozzá!” A tanító bácsi elolvasta a levelet, és mosolygott: „No, gyerekek, jó hírt

mondok a mi rajzművészeinknek! Néhány nappal ezelőtt itt járt nálam látogatóban a festőművész bácsi, megnézte a már beadott rajzokat, és már ezek is annyira tetszettek neki, hogy arra kért, hadd ajándékozza ő a pályázat első díját. Eszerint tehát nem két második díj lesz, hanem három. Az első díj pedig nem könyv lesz, hanem ez.” Felemelte a küldeményt, és lejött vele a katedráról. Legelőször is hozzám lépett. Felém tartotta, és úgy mosolygott, mint aki biztos benne, hogy amit mutat, az az enyém lesz. Én azonban nem bírtam mosolyogni. Megdöbbenve meredtem rá a nyitott tetejű, lapos fadoboz tartalmára, és képzeletemben ököllel vertem a homlokom: Ó te könnyelmű! Ó te ostoba! – mert olyasmit küldött a festőművész bácsi, amit én már többször is bámultam vágyakozva budapesti üzletek kirakataiban. Egy óriás színeskréta-készletet! A doboz három sorában legalább száz pasztellkréta feküdt. Minden színből nyolc-tízféle árnyalat. Kutykurutty megértette, miért vagyok komor, szótlan, és hazafelé menet így szólt: „Semmi baj, cimbor! Hiszen van még egy egész délutánod!” Rábámultam. Mindaddig eszembe se jutott, hogy amit hetekig javítottam volna, azt egyetlen délután csapjam össze. Kutykurutty nevetett: „Miért bámulsz ilyen csodálkozva? Te olyan jól rajzolsz, hogyha csak ma délután ülsz is neki, akkor is te győzöl a pályázaton.”

Hallgattam. Arra gondoltam, semmi értelme se lenne elkészítenem a képet, mert egészen bizonyos, hogy rengeteg hibát találnának rajta, és úgysem adnám be. De ugyanakkor folytonosan láttam is lelki szemeimmel a gyönyörű színeskészletet. Most már nem bírtam szabadulni attól a gondolattól se, hogy HÁTHA... Hátha sikerül egyetlen délutánon is úgy megrajzolnom és kiszíneznem a falusi udvart, hogy elégedett leszek vele, és nyugodt lélekkel beadhatom.

A hibák egy részét már rajzolás közben észrevettem. De ahhoz, hogy kijavítsam azokat, vázlatokat kellett volna készítenem lovak előre nyúló nyakáról és még sok egyébről, erre azonban nem volt időm. Mindössze annyit tehettem meg, mert a kertünkben, a ház mögött rajzoltam, hogy a körülöttem kapirgáló csirkékre vettem egy-egy pillantást. Eleinte azzal nyugtattam magam: A színezéskor majd helyreüthetem, amit a ceruza hibázott. De mire elkészültem a rajzzal, már tudtam, hogy ez csak önáltatás. Az uzonnaasztalnál Gyopár bátyám kérdezősködésére már csak azt feleltem: „Rossz lett a rajz. Nincs is értelme, hogy kiszínezzem.” Felsoroltam a hibákat is, de Gyopár leintett: „Á, ezek olyan hibák, amelyeket csak te veszel észre, senki más. Okvetlenül színezd ki!”

Ezzel persze nem nyugtatott meg – a hiba akkor is hiba, ha csak én tudok róla –, mégis kiszíneztem a rajzot. De színezés közben legalább ugyanannyi hibát vettem rajta észre, mint addig. Érdekes, hogy örültem a sok hibának. Mert minél több rajta a hiba, annál könnyebb lesz ellenállnom a csábításnak, hogy beadjam. A színes kréták képzelt képét ugyanis egész délután szinte világosabban láttam magam előtt, mint a valóságos képet a kerti asztalon.

De amikor elkészültem a színezéssel, és már alkonyodott, bosszankodtam: „Hát miért is töltöttem ezzel az időt, hiszen tudtam én már délben is, hogy kevés nekem erre egyetlen délután.” Hát rádőltem a padon, pihentem, és most már nyugodtan így szóltam a képhez: „Nem adlak be, te vacak, de nem ám!” de már rezzenem is össze, mert közvetlenül a fejem fölött nagyot kiáltott Kutykurutty: „Remek! Kitűnő! Te leszel a győztes, egészen bizonyos!”

Én azonban kijelentettem: „Tele van hibával, nem adom be!” Erre azzal válaszolt, hogy felkapta a képet, lerohant vele a házunkba –

én persze utána –, és mutatta lelkesedve szüleimnek, Gyopárnak: „Tessék ezt megnézni! Ez a kelekótya nem akar pályázni velem!”

Átszáguldott a képpel meg velem a maguk házába is. Szülei, nagymama, testvérei határozottan állították, lehetetlen, hogy ne ez nyerje az első díjat. Idősebb bátyja pedig, Nagykaratty – minthogy egyre a hibámat emlegettem, ezzel terelt e beadás felé: „Hát persze, hogy vannak hibák! Talán olyanok is, amelyeket észre sem veszel. De nem vagytok ti festőművészek, hanem gyerekek!”

Visszafelé még megmutatta Kutykurutty az utcán több kistörpének és nagytörpének is. Mindenki áradozott, hogy milyen gyönyörű a kép. Aztán bevittük mihozzánk, letettük az asztalkámra, én meg kijelenttem: „Hát jól van, beadom.”

Egy kis vacsora előtti csatangolásra indultunk Törpeháza környékén. Nagyon vidám voltam, futkostam, ugráltam, még énekeltem is. Egy ideig azt hittem, attól vagyok ennyire jókedvű, hogy mégis enyém lesz az a sokféle égszínkék, búzakék, fűzöld, méregzöld, ásványzöld, citromsárga, narancssárga, piros..., de egyszerre csak ráéreztem, hogy másnak örülök. Annak, hogy nem kell aznap, hogy nem kell azonnal beadnom a képet, hanem reggelig még elhatározhatom, csakugyan beadjam-e. Nagyon jólesett közölnöm Kutykuruttyal: „Tulajdonképpen mégse volna szabad beadnom.” Felsoroltam néhány hibát is: „Ott van például a kislány az öntözőkannával. Olyan nagy kannát nem bír az arca magasságában tartani. Az édesanyja meg nem lendíti a dézsát, hanem csak tartja. Úgy pedig nem zúdul ki belőle a víz. Végül kijelenttem: „Nem adom be.”

Kutykurutty megállt: „De ha biztos, márpedig biztos, hogy ez a rajz lesz a legjobb, akkor nem tudom megérteni, miért ne adhatnád be.”

„Nem tudod megérteni, pedig milyen egyszerű. Azért nem adhatom be, mert meg tudnám csinálni jobban is.” Kutykurutty dühbe gurult: „De csak akkor tudnád, ha volna időd: de már nincs!” Keserűen nevettem: „Annak viszont én vagyok az oka. Ha heteken át javíthattam volna, és látnám, hogy jobban már nem tudom megcsi-

nálni, nyugodt lélekkel beadnám. De az utolsó délutánon csapni össze, tudni, hogy jobban is meg bírnám rajzolni, és mégse kijavítani, mégis beadni: nem lenne tisztességes dolog!”

Jólesett megmondanom szüleimnek is, amikor vacsora közben szó került rá: „Nem adom be.”

Gyopár felfortyant: „Azt nagyon rosszul tennéd: túlzottan lelkiismeretes vagy!” Villant ugyan a fejében a biztos tudás: tisztesség dolgában lehetetlen túlozni – magamban mégis meginogtam: Talán csakugyan ostobaság lenne nem szerezni meg a pasztellkészletet! Határoztam is magamban: „Hát jól van, beadom!”

Amikor már Gyopár is, Ugribugri is ágyban volt, én még mindig ott ültem hálóingben az asztalkám mellett, és néztem a képet. Hátha nincsenek is meg rajta azok a hibák! Hát igen nagy hibákat fedeztem fel. Az egyik a kép túlságosan ízléstelen tarkabarkasága volt. A másik, hogy kirakatra emlékeztetett. Játékbolt-kirakatra, amelyben minden árucikket kiraktak. Minden bábut és minden állatocskát. Ezen még el is nevettem magam, és ismét határoztam: „Jaj dehogyan adom be ezt a tákolmányt! Eszem ágában sincs!” De tüstént gyöttrődtem is: „És a pasztellkészlet? Hát mégse szerezzem meg?”

Látta Gyopár, hogy nevetek, mosolygott ő is, és kiugrott az ágyából: „Na, most már feküdj le, reggel tovább gyönyörködhetsz benne.” Elfújta a lámpát.

„Gyönyörködni! Hiszen még színe sincs! Se nem napfényes, se nem borongós. Tarkabarka.”

„Persze, hogy tarkabarka! Éppen ez a hatásos benne! Attól szép!”

Mégis ezzel a gondolattal dőltem be az ágyba: „Hát jól van, beadom. Ha enyém lesz a készlet, majd megmutatom, mit tudok.” Amikor másodszor számoltam végig a völgyből a toronyóra ütéseit, ráéreztem, hogy már több mint egy órája fekszem ébren. De hát miért nem bírok elaludni? Gúnyosan feleltem magamnak: „A kis ártatlan. Mintha nem tudnád! Azért barátocskám, mert olyasmit kérsz elkövetni, amiről tudod, hogy tisztességtelen cselekedet.”

Felkönyököltem: „Hát persze, azért! De ezen most még szerencsére könnyű segíteni: Elhatározom, hogy nem adom be, és már alszom is. Úgy van! Most tehát elhatározom, nem adom be, le se viszem reggel az iskolába!”

Visszafektettem fejem a párnára, és behunytam a szemem. De eltelt egy félóra, és még mindig ébren voltam. Töprengeni kezdtem. Most vajon miért nem alszom? Máris ijedten felültem: „Hát persze, mert nyugtalanít, hogy nem lesz erőm itthon hagyni a képet, hiszen még most is egyre előttem lebeg a nyolcféle égszínkék, narancssárga, piros! Egészen biztos, hogy levinném az iskolába, és hagynám, hogy rábeszéljenek, adjam be.”

Gyorsan kiültem az ágy szélére, papucsot húztam és kivittem a képet a konyhába, gyertyát gyújtottam, a képet tekerccsé göngyölttem és bedugtam a tűzhelybe. Amikor közelítettem hozzá a gyertya lángját, egy centiméterrel a széle előtt megállt a kezem, és szinte hallottam, amint szólok magamhoz gondolatban: „Most még meggondolhatod, de ha belekap a láng, vége a pasztellkészletnek. Nem lesz a tied a nyolcféle égszínkék, fűzöld, méregzöld...” Nehéz pillanatok voltak ezek.

Lehetséges, hogy izgalmamban már nem is csak gondolattal, hanem hangos szóval válaszoltam magamnak. „Ó te ostoba! Hiszen százszor annyi színesnek se tudnál örülni, ha a becsületed nem lenne többé fehér!” – és meggyújtottam a képet. Gyopár azt hitte, azért jártam a konyhában, hogy valamit még kijavítsak a rajzon. Miután visszafeküdtem, halkan odaszólt nekem: „Légy teljesen nyugodt, és aludj már! Te fogsz győzni!”

Fáradtan és boldogan feleltem: „Már győztem!”